עין משפמ נר מצוה

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

שית שנין יתירתא סבור רבנן קמיה דרב'

למימר האי שמר מאוחר הוא ניעכביה עד

דממיא זמניה ולא מריף אמר רב נחמן האי

ספרא דוקנא כתביה והגך שית שנין דמלכו

בעילם ראנן לא חשבינן להו הוא קחשיב

ליה ובזמניה כתביה דתניא ר' יוםי אומר

שש שנים מלכו בעילם ואח"כ פשמה מלכותן

בכל העולם כולו: מתקיף לה רב אחא בר

יעקב ממאי דלמלכות יונים מנינן דלמא

ליציאת מצרים מנינן ושבקיה לאלפא קמא

ונקטיה אלפא בתרא והאי מאוחר הוא אמר

רב נחמן בגולה אין מונין אלא למלכי יונים

בלבד הוא סבר דחויי קא מדחי ליה נפק דק

ואשכח דתניא בגולה אין מונין אלא למלכי

יונים בלבד אמר רבינא מתניתין נמי דיקא

דתנן יבאחד בניםן ר"ה למלכים ולרגלים

ואמרינן למלכים למאי הלכתא אמר רב

חסרא לשטרות ותנן באחד בתשרי ר"ה

לשנים ולשמימין יואמרינן לשנים למאי

הלכתא ואמר סרב חסדא לשמרות קשיא

שמרות אהדדי ומשנינן כאן למלכי ישראל

כאן למלכי עובדי כוכבים למלכי עובדי

כוכבים מתשרי מניגן למלכי ישראל מניסן

מנינן ואנן השתא מתשרי מנינן ואי ס"ד

ליציאת מצרים מניגן מניסן בעינן למימני

אלא לאו ש"מ למלכי יונים מנינן ש"מ: ויום

גינוסיא של מלכיהם וכו': מאי ויום גינוסיא

של מלכיהם אמר רב יהודה איום שמעמידין

בו עובדי כוכבים את מלכם והתניא יום

גינוסיא ויום שמעמידין בו את מלכם לא

קשיא הא דידיה הא דבריה יומי מוקמי מלכא

בר מלכא והתני רב יוסף יהנה קמן נתתיך

בגוים שאין מושיבין מלך בן מלך בזוי אתה

מאד שאין להן לא כתב ולא לשון אלא מאי

יום גינוסיא יום הלידה והתניא יום גינוסיא

ויום הלידה לא קשיא הא דידיה הא דבריה

והתניא יום גינוסיא שלו יום גינוסיא של בנו

ויום הלידה שלו ויום הלידה של בנו אלא

מאי יום גינוסיא יום שמעמידין בו מלכם ולא

לה א מיי פ"ט מהלי טוש"ע י"ד סימן קמח סעיף ו:

רבינו חננאל

ההוא שטרא דהוה כתיב ביה שית שנין יתירא וכו׳ פי׳ יצא שטר לפני רב נחמן שעדיין לא הגיע לחשבון הסופר למלכות יון 4) שהיה לו שנכתב ד׳ שנים או ה' ואמר רב נחמן . כי זה הסופר שכתב שטר זה דייקנא הוא שמלכות יון משנת ג' אלפים ותמ"ג לבריאת עולם ומוסיף ים יגן שנים שביים. בעילם ואנו מניחין אלו ו׳ שנים ומחשבין משנת ג' תמ"ט והשטר כשר הוא: אמר רב נחמן בגולה אין אכור דב נוזכון בגולו אין מונין אלא למלכי יון בלבד ותניא [כוותיה] דרב נחמן. אמר רבינא מתני׳ נמי דייקא דקתני באחד בניסן ראש השנה למלכים ותנינן נמי באחד בתשרי ראש השנה למלכים ואסיק׳ אלא לאו ש״מ למלכות יון ש״מ: פֿים׳ ויום) גינוסיא של מלכיהם פי׳ גנוסיא בלשון יון יום הלידה 3) ואוקימ׳ אלא מאי יום גנוסיא יום שמעמידין בו את מלכם יאף על פי דלא מוקמי , ... פוקטי מלך בן מלך מיהו על ידי שאלה מוקמי כגוי , ביהה באנה מוקמי אנטונינוס דיי למוייי למנויי אסוירוס בריה דמלכא וקיבלו מיניה. קלוניא שלא תתן מס

א) נראה דל"ל שהיי לו לכתוב פחות שם שנים ממה שכתב. ב) עיין בערוך ערך גנס.

לבריאת עולם ואפילו דלג האלפים והמאות רק שכתב בכך ובכך לפרט שהרי בימיהם היו כותבין למלכות יונים והסופר דלגו דאי הוה כתיב בשטר בהדיא למלכות יונים מאי הוה האמר דלמא

ליציאת תצרים וכו׳ ואפ״ה לא אתרינו למניינא אחרינא כתביה ועד דמטי זמניה לא טריף כיון שבגולה אין מונין אלא למלכות יון אף כאן אם דלג לבריאת עולם כיון שאין אנו מונין עתה כי אם לבריאת עולם אין לחוש וגם אם דלג נמי האלפים אין לחוש מדקאמר בסמוך שבקיה לאלפא קמא ונקטיה לאלפא בתרא ויש ספרים שגורסין שבקיה לכללא ונקטיה לפרטא ור"ת עשה מעשה שכתב שטר בכך וכך לפרט ודלג האלפים וגם בריאת עולם: שארן להם לא כתב ולא לשון. פירש הקונטרס שנלקט לשונם מלשון אומות ותימה דהא בני ישמעאל ובני קטורה ועמון ומואב שעמדו אחר דור הפלגה מאין בא להם לשונם אם לא מאומה אחרת לכד פירש ר"י כתב לשון חשוב שהמלכים משתמשין בו כעין חכמת יונית והיינו דאמרינן במגילה (דף י: ושם) והכרתי לבבל שם ושחר שם זה לשוו ומאי האמר דהא בלשוו ארמי הם מספרים ועודם משתמשין בו אלא בודאי לשון מלכות קאמר ועוי"ל כדאמר בבראשית רבה דבדור הפלגה עלה הים והליף הרבה משפחות מע׳ אומות וכולן עמדו מישמעאל ובני קטורה ואיכא למימר דכל הנך ירשו לשון אומה ואומה שאבדה אבל רומיים

למדו לשונם מאומה אחרת: וום הלידה. מהשתא בעי לאתויי

ברייתא דמייתי בסמוך כולה אלא השתא מייתי מינה בקולר ואותו שהיה מתרץ הא דידיה הא דבריה לא יי היה יודע הברייתה כמו שהיה בסמוך אלה מתרך על מה שהביה המקשה עוד יש לומר דודאי ברייתא אחרת היא וממשנתינו לא היה יכול להקשות דמתניתין משתמע דמיירי בשני בני אדם שמארכת כ"כ בלשונה יום גנוסיא של מלכים ויום הלידה אבל ברייתא דקתני בה יום גנוסיא ויום הלידה משמע דלא מיירי אלא באדם אחד:

קשיא הא דידיה הא דבריה ואי קשיא לך דלא מוקמי מלכא בר מלכא ע"י שאלה מוקמי כגון אסוירום בר אנמונינום דמלך א"ל אנטונינום לרבי בעינא דימלוך אסוירום ברי תחותי ותתעביד מבריא קלניא ואי אימא להן חדא עבדי תרי לא עבדי אייתי גברא ארכביה אחבריה ויהב ליה יונה לעילאי [בידיה] וא"ל לתתאה אימר לעילא דלמפרח מן ידיה יונה אמר שמע מינה הכי קאמר לי את בעי מינייהו דאסוירוס ברי ימלוך תחותי ואימא ליה לאסוירום דתעביד מבריא קלניא א"ל מצערין לי חשובי [רומאי] מעייל ליה לגינא כל יומא עקר ליה פוגלא ממשרא קמיה אמר ש"מ הכי קאמר לי את קמול חד חד מינייהו ולא תתגרה בהו בכולהו

ראש השנה [ב:] דליציאת מצרים מניסן מנינן: הא דידיה הא דבריה. כשמעמידין בן מלך בחיי אביו להחזיקו במלוכה שמח האב ועושה אוחו יום איד : ומי מוקמי. רומיים מלכא בר מלכא. כל הני יום אידיהן דמתני׳ דרומיים נינהו כדתניא לעיל [ה:] יום שתפסה בו רומי מלכות ותניא [ח.] רומי עשתה קלנדא: כתב ולשון של רומיים מאומה אחרת באה להן אחרים תקנו להן כל ספריהם»: ע"י שאלה. נוטלין רשות מן השרים ומבקש האב מהן להעמיד בנו תחתיו: **רגון אסוירוס בן אנטונינוס דמלך.** על ידי שאלת אביו: **קלניא**. בת חורין שלא תתן מס לעולם משום דאית בה רבנן ואנטונינוס עלמו היה משמש בפני רבי כדלקמן [ע"ב] ומשום הכי היה אוהב לרבנן: אייתי רבי גברא ארכביה וכו'. כלומר הרכב את בנך עליהן שועליד ותהא טבריא מסורה בידו: ו**אימא ליה.** לברך דליפרחה ליונה מן ידיה כלומר דליעבד טבריא קלניא להוציאה מתחת עולו:

שים שנין יסירסא. שבא לפני ב"ד בשנה שנכתב בו ומצא בו שש בפרא דוקנא בתביה. מכאן יש להכשיר שטר שדלג בו הסופר שנים יותר ממניינם כגון שהיו עומדים בשנת חמש מאות למלכות יון ובו היה כתוב בשנת חמש מאות ושש שנים לוה פלוני מפלוני וסתם היה כתוב ולא היה כתוב בו שום מלכות: מאוחר הוא. מלוה עשה עמו

> טובה ומחל לו שעבוד קרקעות של שש שנים וכל מי שיקנה קרקעו בתוך שש שנים אינו מפסיד שהרי זמן מכירה קודם לזמן טריפת השטר: ועד דמטי ומניה לא טריף. אינו יכול לטרוף לקוחות אלא אותן שיקחו ממנו משש ואילך: ספרא דוקנא כסביה. מדקדק בחשבונות הוא ואינו הולך אחרינו שאין אנו מתחילין למנות לתחלת מלכות יון אלא לאחר שש שנים שמלכו בעילם והוא מונה לתחלת מלכותן ושיעבודו מיום כתיבתו הוא ומהיום והלאה יטרוף ואין כאן מחילה לפי שחמש מאות שלנו הו חמש מאות ושש לתחלתן: ממאי. דהאי דמנינן לשטרי לש"פ שנים קודם חורבן דעתין למלכי יון דתימא דהנך שית שני יתירתא היינו האי דאתחיל למימני מתחלת מלכותן דניחא לך למימר הכי ולא ניחא לך למימר מאוחר הוא לפי שאין דרך למחול שעבודו שמא ימכור זה כל נכסיו בתוך זמן האיחור ויפסיד את חובו: דלמא. בין אכן בין הא ספרא האי דמנינן לש"פ שנים קודם חורבן לאו דעתין אמלכות יון אלא ליניחת מלרים מנינן: ושבקיה לחלפח קמא. דמיליאת מלרים ומתחלינן למימני מתחילת אלפא בתרא והיא שנה ראשונה ליון שפשטה מלכותן בכל העולם דמיליאת מלרים ועד חורבן אלף וש"פ שנים ת"פ שנים עד בנין בית ראשון ות"י דבניינו הרי תת"ל ושבעים דגלות בבל ות"כ דבית שני הרי אלף וש"פ שנים ומלכות יון נמי פשטה בכל העולם ג' מאות ושמונים שנים קודם חורבן שהוא תחלת אלף שנים" וכיון דדעתין איליאת מלרים ליכא למתלי הנך שית שנין אלא במחילת השעבוד ושטר מאוחר הוא: אין מונין אלא למלכי יונים. וכיון דלמלכות יון מנינן ואיכא למיתלי להנך שית שנין בספרא דוקנא תלינן ביה ולא תלינן ליה במחילת השעבוד שאין כל אדם עושה כן: דיקא. דלמלכות יון מנינן: לשטרות. דכל אימת דקאי מלכא מכי מטי שילהי אדר סלקא ליה שתא ובניסן ריש שתא תנינה למיכתב בשטרי: וחנן השתה מתשרי מנינן. כל תשרי מחדשים שתא. אלמא ודאי מניינא דידן למלכי האומות הואי ואין לך מלכות באומות מתחלת שלש מאות ושמונים שנה קודם (4) אלא מלכות יון דאי סלקא דעתך דהאי דמנינן לשלש מאות ושמונים שנה קודם חורבן דדעתין איניאת מלרים מניסן בעו למימני ולחדושי שתא דקיי"ל בשמעתא קמייתא במסכת

א) להו. יעב"ז. ב) ר"ה ב., ח) נהו. יעצ"ץ, 3 ר"ה ב.,
ג) שם ח., ד) [שם אימא רב
פפא], ה) [בדפו"י שני],
ז) בע"י הראשון במקום
כה"ד: כתב ולשון אחרים
חקנו להם כל ספרי טעותם יוחנן פאולום פיטרו׳ והם יהודים היו: לשון הוא גראמטיקא הוא הלטין שמדברים בו הגלחים הם שנו ועמק [ואולי ל"ל: ועמקו] הלשון ועשו להם הבל לחשבם בפני עלמם ולסלקם מעל ישראל ולא שכפרו כי לטובתן של ישראל נתכוונו אלא מפני שראו ישראל בנער ובדוחק מתרמיתי ישו עשו עלמס כאלו הם עמו בקדישות ולוו טליהם הכל כמפורש בחפור תליית ישו, 1) יעב"ץ מחק ת"ז, ה) [מקום עיון בתוספות פסחים לז. ד"ה

תורה אור השלם הַנָּה קָטֹן נְתַתִּיך בַּגוֹיִם בָּזוּי אַתָּה מְאֹד: עובדיה א ב

גליון הש"ם גמרא ומי מוקמי מלכא בר מלכא. עיין סמג לאוין אות קטו:

הגהות הב"ח (h) רש"י ד"ה ואנן וכו" קודם חורבן אלא מלכות : ή:

מוסף רש"י

ר"ה למלכים, רגילים היו למנות זמן שטרותיהם לשנות המלך משנה שעמד בה המלך, כדאמרינן במס׳ גיטין (פ.) משום שלום גיטין (פ.) מלכות, וקבעו חכמים אחד בניסן לתחלת שנתו, ואפילו שנתו משהגיע ניסן ויתחילו למנות לו שנה שניה (ר"ה ב.). דמאי וואבונה. כלומר למה הוקבע יום מיוחד למנין המלכים, אימא שעל כל מלך ומלך תתחיל שנחו מיום שעמד ווו). לשטרות. איזה שטר חוב למלוה ואיזה מאוחר (שם). ולשמיטיו. משנכנס משרי אסור לחרוש ולורוע מן התורה (שם).